

Slovak A: literature – Higher level – Paper 1
Slovaque A : littérature – Niveau supérieur – Épreuve 1
Eslovaco A: literatura – Nivel superior – Prueba 1

Wednesday 10 May 2017 (afternoon)
Mercredi 10 mai 2017 (après-midi)
Miércoles 10 de mayo de 2017 (tarde)

2 hours / 2 heures / 2 horas

Instructions to candidates

- Do not open this examination paper until instructed to do so.
- Write a literary commentary on one passage only.
- The maximum mark for this examination paper is **[20 marks]**.

Instructions destinées aux candidats

- N'ouvrez pas cette épreuve avant d'y être autorisé(e).
- Rédigez un commentaire littéraire sur un seul des passages.
- Le nombre maximum de points pour cette épreuve d'examen est de **[20 points]**.

Instrucciones para los alumnos

- No abra esta prueba hasta que se lo autoricen.
- Escriba un comentario literario sobre un solo pasaje.
- La puntuación máxima para esta prueba de examen es **[20 puntos]**.

Napište komentár o **jednom** z nasledujúcich textov:

1.

Výpoved'

Vybehol som na chodbu a už som aj dokorán otváral krídla dverí, lebo oproti mne sa valila posteľ. Jedno koliesko blokovalo a zanechávalo za sebou piskľavú čiernu šmuhu. Pri posteli utekala doktorka a stláčala čiernu loptu, dýchala ňou za dedka, čo sa k nám viezol. Uškŕňal sa v spánku, ale to len preto, lebo mu kútik úst rozťahla červená trubička. Vankúš mal zakrvavený.

5 Odtisol som oltár a na jeho miesto sme dotlačili posteľ. Doktorka odložila loptu a napojila deda na prístroj. Na chvíľu sa všetci upokojili. Hruď sa dvíhala v takom rytme, v akom sa nadúval valec respirátora. Doktor sa umýval a inštrumentárka pripravovala nástroje.

Iba ja som lietal po sále ako splašený, skákal som veľkými skokmi z miesta na miesto, zapájal prístroje, rozmotával hadice, zapínal svetlo a cítil som, že prišla moja chvíľa. Ako po výstrele štartovacej pištole. Vybuchovala vo mne energia a vibroval som kypiacou silou. Neprešli ani štyri minúty, rozhodne menej ako tisícpäťstovka, a bol som hotový. Ešte som narýchlo oholil sluchy, krvou zlepené vlasy nešli do strojčeka a strihal som ich nožnicami. Potom som žiletkou zodieral zvyšky. Muselo to bolieť, ale dedko sa len škeril, viečka mu rýchlo napúchali a nalievali sa fialovou farbou.

15 Ostali sme štyria. Doktorka z anestézy, chirurg, inštrumentárka a ja. Všetko som pripravil. Moja chvíľa prešla.

Chirurg prehodil cez hlavu sterilnú plachtu s dierou uprostred. Zarezal skalpelom do sluchy, krv stekala medzi vlasy a do ucha, roztvoril ranu a chvíľu vysušoval otvor tampónom. Potom vzal do ruky nebožiec, čiže kolovrátok, a na konci sa mu krútil niklový ihlan.

20 Odrazu povedal:

„Milan, podrž mu hlavu, prosím ťa.“

Ach, s radosťou som pod plachtou chytil dedka za čelo a zátylok. Chcel by som brať hlavy svojich priateľov do dlaní miesto podávania rúk. A zavrieť oči, prežívať blízkosť ich myšlienok, taký kúsok od mojich prstov... Alebo si oprieť Tánino hladké čelo o moje hrboľaté a tak jej vyznávať lásku.

25 Ucítil som cez ruky dunenie. Pamätám si ten pocit, keď som ako učeň vŕtal do plechu tisícky dier. Vibroval mi v palci a príjemne to mrazilo. Lenže teraz som zavrel oči a cítil, ako nie dedkovi, ale mne vniká cez kosť niklová špica, počul som úlomky svojej lebky, ako vystreľujú spod jej hrán. Sám sebe som držal hlavu a ležal pod vrtačkou, telo stisnuté vo zveráku.

30 Spotili sa mi dlane a kížali sa mu po čele, čím silnejšie som stískal prsty, tým rýchlejšie sa kížali. Ale už nebolo treba tlačiť. Chirurg vzal hrubú ihlu, na konci tupú, s malou dierkou na boku.

A cítil som, ako mi do mozgu vchádza tá studená ihla, obtrie sa o cievu len tak-tak, prerazí cez lalok, sunie sa vesmírom bielej hmoty a zastaví sa, až keď vojde do komory.

35 Z ihly vystriekol prúd ružovej vody, a keď ustal, doktor založil striekačku a pomaly sŕkal, vyťahujúc pritom ihlu. Naplnila sa čiernou kašou.

Tým skončil. Vytiahol dedkovi zrazenú krv a viac nebolo treba. Vysušil ranu a zašil krivou ihlou, ktorá tak ťažko prechádzala kožou, že sa dedko od bolesti takmer prebudil a krčil pravú nohu. Potom doktor vstal, vyzliekol si plášť a rukavice a pozval ženy na kávu.

Martin M Šimečka, *Džin* (1990)

2.

Mame

Mama
Celý ten strapatý
nepokojný svet
je príliš malý
5 na zabúdanie

Celá tá pehatá
večerná obloha
je príliš jednoduchá
aby som sa
10 mohol zmýliť

Za každú cenu
cestovných lístkov
Za cenu gólu
v opustenej bráne

15 Utekám

K tvojím už trochu
zasneženým vlasom
Položiť všetky svoje tváre
do tvojich dlaní

20 Mama
celý ten strapatý
nepokojný svet
je príliš jednoduchý
na zablúdenie

25 Vo všetkých tých
čiernobielych diaľkach
Na všetkých koncoch sveta
je tvoja tvár
mojou automapou

30 Každá jej vráska
je pre mňa
cesta domov

Vlado Puchala, *Not Waiting for Miracles* (1993)